

SJØMATBEDRIFTENE

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo
Postmottak@nfd.dep.no
(Sendt elektronisk)

Trondheim, 17.09.2021

Høring: En mer fleksibel pliktordning - endring av forskrift av 12. September 2003 om leveringsplikt for fartøy med torsketrållatelse

Bakgrunn:

Sjømatbedriftene viser til at Nærings- og fiskeridepartementet har sendt forslag om en mer fleksibel pliktordning på høring, med høringsfrist 20. september 2021.

Sjømatbedriftene leverer med dette sitt hørings svar.

Regjeringens forslag

Tilbudsplikt og spesialisering

Departementet foreslår en endring i forskriftens § 3 som innebærer at «**Anlegg pålagt aktivitetssplikt kan utveksle fangst kjøpt under tilbudsplikten til andre anlegg med aktivitetssplikt uten forutgående bearbeiding. Kravet til bearbeiding av torskefangstene omfattet av leveringsplikten må da oppfylles av anlegget som overtar fangsten**».

En adgang til å føre torsk kjøpt under tilbudsplikten til et annet anlegg for bearbeidelse, vil gi det enkelte anlegg større fleksibilitet i sin produksjon og vil trolig også gi rom for å øke spesialisering av produksjonen og vil bidra til bedre lønnsomhet for industrien. Eksempelvis vil torskefangst som viser seg uegnet i egen produksjon, kunne føres eller selges til et annet anlegg som kan nytte fisken, og man vil kunne sortere ut deler av en torskefangst ut over andelen på 25 % som ikke er pålagt bearbeidelsesplikt, og overføre den for bearbeidelse ved annet anlegg. Denne fleksibiliteten vil redusere usikkerhet knyttet til råstoffets beskaffenhet, om produksjonen vil gi lønnsomhet o.l. Større fleksibilitet vil etter departementets oppfatning derfor også kunne føre til økt etterspørsel etter tilbudspiktig fangst.

Departementet har også vurdert om en eventuell mulighet til å føre råstoff mellom anlegg bør gjelde alle anlegg uavhengig av aktivitetssplikt og eierskap, m.a.o. slik at ethvert anlegg som kjøper torskefangst underlagt tilbudsplikt, skal kunne selge hele eller deler av fangsten til et annet anlegg som bearbeider fangsten. Innvendingen mot en slik generell adgang er at det vil være vanskelig å kontrollere hvorvidt anlegget som får tilført bearbeidingspliktig råstoff, faktisk setter råstoffet i produksjon.

Effektiv kontroll krever sporing av råstoff gjennom produksjonsprosessen. Slikt sporingssystem er foreløpig ikke tilgjengelig. På den annen side skal bedrifter som kjøper tilbudspiktig råstoff legge til rette for nødvendig kontroll gjennom reglene for omsetning av fangst i første hånd. Denne plikten omfatter imidlertid ikke den bedriften som får overført

fangst eller kjøper fangst i annen hånd. Dermed begrenses muligheten til å kontrollere at torskfangst kjøpt under tilbudsplikt og som deretter er overført til et annet anlegg, faktisk blir bearbeidet slik leveringsforskriften krever. Blir ikke bearbeidingsplikten oppfylt, vil det medvirke til å uthule plikten og pliktens formål. Dertil vil det være konkurransevridende overfor de bedrifter som overholder bearbeidingsplikten.

De begrensede kontrollmulighetene gjør at departementet likevel mener at adgangen til å føre torsk kjøpt under tilbudsplikten for bearbeidelse til et annet anlegg enn den som kjøper fangsten, bør være begrenset til anlegg som er pålagt aktivitetsplikt og eies av samme konsern. Da vil aktivitetsplikten sikre at det foregår videreføring på de aktuelle anleggene, sett under ett.

Forenkle definisjonen av bearbeiding

Stortinget uttalte at man vil **«gjøre bearbeidingsplikten mer fleksibel og ubyråkratisk, blant annet ved å utvide avregningsperioden og forenkle definisjonen av bearbeiding»**.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om frysing og ferskpakking fortsatt skal falle utenfor definisjonen av hva som er bearbeidelse, eller om dette skal tas inn i definisjonen.

I dag defineres visse typer bearbeidelse som tillatte og utelukker dermed andre. De produksjonsformene som aksepteres som oppfyllelse av bearbeidelsesplikten er filetering, videreføring av frosne varer (panering/fritering), røyking, tørrfisk-, saltfisk- og klippfisktilvirkning. Ren ferskfiskpakking og frysing faller i dag utenfor definisjonen.

Nærings- og fiskeridepartementet mener ferskfiskpakking er en viktig del av den virksomheten norsk fiskeindustri driver. Departementet er likevel bekymret for at følgen av å definere ferskfiskpakking som bearbeidelse/anse ferskfiskpakking som oppfyllelse av bearbeidelsesplikten, ikke vil øke bearbeidelsen av tilbudspliktig råstoff, men heller det motsatte; redusere bearbeiding av tilbudspliktig råstoff.

Prismekanisme

Norges Råfisklag innførte i 2016 i samarbeid med kjøperorganisasjonene Sjømat Norge og Norske Sjømatbedrifters Landsforening (i dag Sjømatbedriftene/Fiskekjøpernes Forening en forsøksordning for fastsettelse av minstepris, kalt dynamisk minstepris. Beregning av ny minstepris tar utgangspunkt i oppnådde gjennomsnittspriser for fersk og fryst torsk, samt utviklingen i eksportpriser for torskeprodukter. Ifølge Norges Råfisklags rundskriv av 26. september 2016 skal ny minstepris beregnes på følgende måte: $(80 \% \text{ av snittpris fersk} + 70 \% \text{ av snittpris fryst} + 60 \% \text{ av snittpris eksport}) / 3$

Kommunene Båtsfjord, Berlevåg, Lebesby, Hammerfest, Skjervøy og Vestvågøy og de to nordligste fylkeskommunene ønsker en endring i prisfastsettingsmekanismen slik at omsetning av tilbudspliktig råstoff blir lik omsetning av fisk etter direkteavtaler mellom fisker og kjøpere, der den generelle og dynamiske minsteprisen ligger til grunn for det enkelte fiskesalg.

Departementet mener at dagens regler for prisfastsettelse, jf. § 5 første ledd, bør opprettholdes, men peker på at et alternativt til gjeldende regel kan være å sette utbudspris lik Norges Råfisklags dynamiske minstepris. Flere tilgodesette bedrifter som kan by på fangst, vil gi økt konkurranse om råstoffet og prisen vil sannsynligvis da bli høyere, mellom minstepris og markedspris. Departementet ber høringsinstansenes vurdering av forslag om å endre prisfastsettelsen for tilbudspliktig råstoff.

Dispensasjon fra bearbeidelsesplikten

Det er ingen dispensasjonsadgang for bearbeidelsesplikten i leveringsforskriften.

Da Covid-19 rammet Norge ble ferskfiskmarkedet hardt rammet, og det ble besluttet å suspendere bearbeidelsesplikten for å gi bedriftene som kjøpte trålråstoff større fleksibilitet i produksjonen, både mht. produktvalg, og anlegg, og sørge for at tralfanget fisk ikke konkurrerte med råstoff fra kystfiskeflåten i det samme vanskelige ferskfiskmarkedet.

Departementet foreslår ikke å innføre en uttrykkelig dispensasjonsregel, men ber høringsinstansene komme med innspill som begrunner behovet for en slik fast regel.

Sjømatbedriftenes syn og innspill

Sjømatbedriftene mener det er grunnleggende viktig at fiskeripolitikken bidrar til å sikre industrien jevn tilførsel av råstoff med høy kvalitet, og gjennom det sikre helårlege arbeidsplasser.

Sjømatbedriftene ønsker økt aktivitet langs kysten og ønsker å legge til rette for at mer råstoff kan bearbeides i Norge, og gjennom det sikre økt verdiskapning av de ressurser man høster fra havet. Sjømatbedriftene legger dagens pliktssystem til grunn, men vil påpeke at det er behov for ytterligere forenklinger og justeringer enn det departementet legger opp til for å oppnå økt fleksibilitet.

På den bakgrunn tillater Sjømatbedriftene å foreslå en mer fleksibel pliktordning som baserer seg på følgende prinsipper:

Trålerne plikter å tilby 75 prosent av fangsten til landindustrien. Plikten vil være ansett for oppfylt i det 80 pst. av det kjøpte råstoffet under tilbudsplikten har gått til bearbeiding - på tvers av perioder og på tvers av fartøy. Dette vil gi økt fleksibilitet for landindustrien som igjen vil kunne bidra til økt bearbeiding.

Det innføres en rederikvoteordning, der rederiets fartøy kan gjennomføre en innbyrdes spesialisering. Dette vil kunne stimulere til å spesialisere fartøy for fangsting i tråd med industriens behov for helårlege leveranser av hensiktsmessig råstoff. På denne måten vil man også bedre ivareta formålet med hele pliktssystemet.

Pliktordningene knyttet til hyse oppheves.

Sjømatbedriftene mener et overordnet prinsipp som må legges til grunn er at råstoffet tilbys til markedspris. Sjømatbedriftene vil på den bakgrunn støtte departementets forslag til prisme mekanisme da dette ivaretar Sjømatbedriftenes overordnede prinsipp på en best mulig måte.

Sjømatbedriftene støtter departementets forslag om at anlegg pålagt aktivitetsplikt kan utveksle fangst kjøpt under tilbudsplikten til andre anlegg med aktivitetsplikt uten forutgående bearbeiding. Sjømatbedriftene mener videre at konsern som har fartøy pålagt tilbudsplikt og som samtidig eier landindustri som består av flere selskaper som har rettigheter på tilbudspliktig råstoff, skal gis mulighet til selv å bestemme hvor råstoffet skal bearbeides innad i konsernet. Dette skal gjelde uavhengig av om det foreligger aktivitetsplikt eller ikke, og skal kun gjelde konsernintern omsetning av råstoff.

Sjømatbedriftene støtter departementets vurdering ved å opprettholde dagens definisjon av bearbeidingsplikten. Sjømatbedriftene deler den bekymring for at følgen av å definere ferskpakking som bearbeidelse, og da at ferskfiskpakking blir å anse som oppfyllelse av bearbeidelsesplikten, ikke vil øke bearbeidelsen av tilbudspliktig råstoff, men heller bidra til å redusere den totale bearbeidningen. Sjømatbedriftene vil likevel understreke at ferskpakking av skrei har de senere årene blitt en egen merkevare som er blitt mer og mer etterspurt, og som gir god lønnsomhet. Både pakking av fersk skrei og ferskfiskpakking generelt er viktig for mange bedrifter og det er viktig at lovgivningen og rammevilkårene fra myndighetene bidrar til å ikke begrense dette.

Sjømatbedriftene ser ikke noe behov for å innføre en fast dispensasjonsregel. Sjømatbedriftene vil samtidig understreke at det er viktig å kunne raskt foreta særskilte endringer i reglene når svært særskilte situasjoner oppstår, og at det i disse tilfellene kan være behov for at man iverksetter midlertidige dispensasjoner slik man gjorde under Covid-19.

Trondheim 17. september 2021

Robert Eriksson
Administrerende direktør

Helene Kristoffersen
Fagsjef Fangstbasert Industri